

2012. január – X. évfolyam 1. szám

A szegedi piaristák lapja

PIÁR FUTTÁR

Pietas
et
litterae

2012 A PIARISTA HIVATÁS ÉVE

RÁS PIARISTA GIMNÁZIUM

Megvásárolható
Károlyi tanár úrnál
2500 forintért

ÉVKÖNYV 2010-2011

görbe bögre

bolt.piarista.hu

ÉV MADARA 2012: EGERÉSZÖLYV

Hymnus, a Magyar nép
Évataros Székadaiból.
Cséke. Január. 22d.
1823

Isten áld meg a Magyarant
Jó kedvvel, bővéggel,
Kívánj feléje védő kant
Ha küzd ellenéggel,
Bal voss a kis négen tép
Hossz rá vig evatendőt,
M megbünhődte már a nép
A múltat s jövendőt!

magyar kultúra napja

A SzePiPRESS
jelenti

A végzős diákok számára az érettségi vizsgára jelentkezés határideje: február 10.

* * *

Farsang utolsó hétfőjén rendezzük meg a hagyományos Humorfesztivált. A műsorra egyéni és csoportos, zenés vagy prózai produkciókkal lehet. Figyeld a plakátot!

* * *

Február 22-én, hamvazószerdán reggel fél 8-kor közös iskolai szentmisével kezdjük a nagybőjtöt.

* * *

Február 4-én rendezzük meg a SzePi-Kupa középiskolai teremlabdarúgó-tornát. A terematlétikai házi bajnokság február 21-én és 23-án lesz.

* * *

A Piár Futár idén a tizedik évfolyamába lép. A lap korábbi számai letölthetők a szegei piarista iskola honlapjáról (www.szepe.hu). A szerkesztőség kéri, hogy akinek van fölösleges példánya az első évfolyam (2003.) lapszámai közül, juttassa el a szerkesztőségbe! A lap megjelenését a Dugonics András Alapítvány támogatja. Bankszámla száma: 10402805-28012423-00000000.

Elkezdődött a piarista hivatás éve

2012-ben, konkrétan május 31-én lesz 400 éve annak, hogy Glicerio Landriani, egy lelkes, maradéktalan és reményteljes önatadásra készülő fiatal, belépett a piarista rendbe, Kalazancius születőfélben lévő vállalkozásába. Zörgetett az ingyenes iskolát fenntartó közösség kapuján, mert lenyűgözte őt a piaristák projektje, s így ő lett az első fiatal, aki szerzetesi fogadalmát Kalazancius atyánk kezébe tette le.

Hálával, ugyanakkor reménnyel állapíthatjuk meg: Kalazancius kezdettől fogva hívta a fiatalokat, hogy elköteleződjenek ezen új vállalkozás mellett. A piarista rend nem más, mint a Gliceriohoz hasonló több ezernyi fiatal nagylelkű és elkötelezett döntésének gyümölcse. Az elmúlt négyszáz évben ez az életáramlás a világ számos helyén megismétlődött, és így kialakult egy életláncolat, a küldetésnek, nevelési kezdeményezéseknek, pasztorális programoknak, az evangélium hirdetésének, a társadalom átalakításának láncolata, amely végeredményben Isten országának továbbítása a gyerekeknek, a fiataloknak és a szegényeknek. Ez Kalazancius álma, amelynek mindnyájan részesei vagyunk. Ez az oka ennek a január elsejével, Szűz Máriának, Isten anyjának oltalma alatt kezdődő hivatásévnek.

Ma is – miként mindig – feltétlenül szükséges, hogy megszólítsunk, hívjunk, befogadjunk és kísérjünk fiatalokat s bármilyen korú embereket, hogy végigjárjanak egy olyan fejlődési utat, mely lehetővé teszi, hogy egykor piarista

szervezetek és papok legyenek. Így volt ez kezdettől fogva, és így lesz ez a jövőben is. A piarista rend, a Kalazancius körül kialakuló család és az általa elindított nevelési projekt továbbra is szenvedélyes döntések, Istenben bízó elhatározások, nagylelkű önatadások, igényes, széles látókörű élettervek gyümölcse.

Ugyanakkor ma is dolgoznunk kell azon, hogy ez az életáramlás továbbra is működjön. Minden csoport, minden vállalkozás, a mi rendünk is, piarista testvériség,

az iskoláink, a különféle intézményeink és jelenléteink – mind dolgoznak az elsődleges fontosságú értékeikért, ha ezeket az értékeket tényleg az első helyre teszik. Ha valami nagyon fontos, akkor azt nem hagyja az ember a rögtönzésre, az ellopott rutinra, hanem szisztematikusan dolgozik rajta, erőfeszítéseket tesz, és reméli, hogy majd eléri azt. Nos, ugyanezt kell tennünk ezen az oly sajátos területen, mint a piarista hivatás vállalkozására, a piarista szerzetesi és papi életre való meghívás.

A piarista rendben mindenhol, minden területi egységben szükség van arra, hogy újfent végig gondoljuk a fiatalokat megszólító képességünket, szükség van arra, hogy újult erővel hívjuk a fia-

talokat arra az élethivatásra, amelyet az Úr Jézus mutatott Kalazanciusnak. Nagyobb odafigyeléssel és erőbedobással kell dolgoznunk azon, hogy egy fiatal, aki Jézust akarja követni, képes legyen úgy tervezni teljes kibontakozásra vagyó énjét, hogy egész életét (az egészét!), minden idejét (mindet!) és minden erejét (mindet!) arra szánja, hogy másoknak is lehetővé tegye az életet, piarista papként a gyerekek, a fiatalok és a szegények körében.

Ezért hirdetem meg a PIARISTA HIVATÁS ÉVÉT az egész rendben és mindnyájatok számára, akik részt vesztek ebben a kezdeményezésben. Azzal a meggyőződéssel hirdetem meg, hogy az eddiginél jobban is tudjuk csinálni a dolgokat, és úgy vélem, ha közös elhatározással és egyszerre csináljuk, az mindnyájunkat segít. Am mindenképp azért hirdetem meg, mert mindnyájunknak szükségünk van piarista papokra, de főleg a gyerekeknek, a fiataloknak és a szegényeknek van szükségük rájuk. Amikor kitaláltuk ezt a „hivatásévet”, nemcsak a piarista rendre gondoltunk. A gyerekek és a fiatalok, különösen is a szegények azok, akiknek szükségük van új piarista szerzetesekre, olyanokra, akik maradéktalanul és nagylelkűen nekik szentelik önmagukat. Ezt a hivatásévet az ő nevükben, mindazon gyerekek és fiatalok nevében hirdetem meg, akik Kalazancius Szent József fiainak közvetlen nevelői jelenlétére vágnak, azt várják és igénylik. Ők azok, akik hívják benneteket, reménnyel és elköteleződéssel.

Pedro Aguado SP generális
a hivatásév megnyitására írt
leveléből

Bekapcsolódní Isten szeretettermébe

Pedro Aguado generális atya 2012. első napján, a Kalazancius atyánk számára is oly kedves napon, Szűz Máriának, Isten anyjának ünnepén meghirdette az Año Vocacional Escolapio-t. Szándékosan írom így, spanyolul, a meghirdető generális levél „anyanyelvén” először az év megnevezését. Miért is fontos ez?

Az eredeti spanyol megnevezés ugyanis kétféle értelemben is fordítható: tágas horizontot nyitva fordíthatjuk így: „a hivatás témájával foglalkozó piarista év”; s fordíthatjuk szűkebb értelmezésben is: „a piarista hivatás éve”. Generális atya meghirdető leveléből világossá válik, hogy ő a második értelemben használja a megnevezést, elsősorban a piarista hivatásra szóló meghívásról, ennek továbbadásáról ír. Ugyanakkor helyesnek tűnik először mégis a tágasabb értelemben közelíteni ezen év témájához.

MEGHÍVOTTNAK LENNI – AZ EMBER-LÉT ALAPJA

Ábrahám személye már a Biblia számára is a hívő ember modellje: aki hisz, úgy cselekszik, ahogyan ő cselekedett. Azt is mondhatjuk, Ábrahám a meghívott, hivatást kapott ember modellje is. Amikor a Teremtés könyve befejezi a világ és az emberiség kezdeteinek leírását a bábeli „felhőkarcoló” építésének kudarcával, így fogalmaz: „ott zavarodott össze az egész föld nyelve, s onnan szélesztette el őket az Úr a föld egész színére”. S ebben a zavarodott, rendezetlen helyzetben hangzik el az Úr szava Ábrahámhoz: „Menj ki földedről, rokonságod közül és atyád házából arra a földre, amelyet mutatok majd neked!” Az összevisszaságban egyszerre irány és cél jelenik meg. Az isteni szólítás kiemeli Ábrahámot környezetéből, relativizálja eddigi életét, kultúráját. Értelmet ad személyes történetének. Hitünk szerint Ábrahám minden ember modellje is: mindnyájan – teremtésünktől fogva – megszólítottak, s így meghívottak vagyunk. Létünk kezdetétől fogva Istennel állunk kapcsolatban, párbeszédben. Isten mindnyájunkra személyesen tekint, mindnyájunkkal személyesen törődik. S bár manapság sokan életük értelmetlenségével küzdenek, fölöslegesnek érzik magukat, reményt adó tudni számunkra, hogy titokzatosan, de mégis nagyon valószínűságon mindnyájan isteni hívás erőterében élünk.

FELEMELŐ TÁVLATOKBAN

Ábrahámnak az Úr csodás ígéretekkel tesz, amelyekkel válaszol szíve vágyódásaira: boldog élete lesz, sok-sok utód követi majd, s az Úr gondoskodik róla. Ezek után különös jövőt jósol neki: „Benned nyer áldást a föld minden nemzetsége.” Ábrahám előtt egyszerűen az Úristennek az egész emberiséggel kapcsolatos terve világosodik meg egy pillanatra, s az ő személye egy nagy terv fontos részeként jelenik meg. Útja, küzdelmei, döntései azt fogják elősegíteni, hogy Isten áldása, jóakarata, végső soron boldogító-üdvözítő szándéka egykor eljusson minden emberhez. Aki hivatásként tekint életére, ilyen felemelő, olykor szédítő távlatokban látja saját magát is: élete annak eszköze és lehetősége lesz, hogy Isten jelenléte – mely gyógyít, megerősít, nevel, vigasztal és megáld – eljusson az erre váró emberekhez. Meghívottnak lenni – bekapcsolódás Isten nagy ívű szeretettermébe.

DE MI AZ ÉN HIVATÁSOM?

A hivatás kérdése valóban akkor válik nagyon izgalmassá, amikor személyesen, magunkra vonatkoztatva tesszük fel a kérdést: Honnan tudhatom, engem mire hív az Isten? Személyes adottságaink felmérése; a bensőnkben élő, egész személyünket megmozgató lendületünk-vágyunk komolyan vétele; imádságos keresés; másokkal párbeszédbe lépő mérlegelés – röviden ezek lehetnek az útmutatók ezen az életre szóló, kalandos úton. Van, aki korábban, s van, aki hosszas keresés után talál rá hivatására. Érdekes, hogy Kalazancius atyánk papi hivatását fiatalon felfedezte, tudatosan készült is rá. Pedagógusi hivatása negyven éves fejjel lett világos számára, szerzetesi meghívása ezután érelődött ki benne.

A PIARISTA HIVATÁS ÉVE

Ebben az esztendőben – a „szűkebben” értett – piarista hivatás éve arra hív mindnyájunkat, akik a piarista csa-

ládhoz tartozunk, hogy találjuk meg a kalazanciusi-piarista hivatáshoz való megújult viszonyunkat. Mi, szerzetesek, keressük hivatásunkban való megújulásunkat, egyénileg is, közösségeinkben is. Korábban kimondott igenünk bárcsak új erőt kapna ebben az évben! Bárcsak viszatérnénk kezdeti, feltétel nélküli elkötelezettségünkhöz! Világi kollégáinkat arra hívhatja a hivatásév, hogy a kalazanciusi eszmény, a kalazanciusi karizma megteremkenyítse mindennapi szolgálatukat. S milyen fontos lenne együtt keresni annak útjait, hogy hogyan tudunk osztozni a kalazanciusi karizmában: hittel és neveléssel kapcsolatos tapasztalatainkat megosztva, együtt értelmezve az idők jeleit, oltár és asztal körül összegyűlve. S hív minket arra, hogy bátran merjük ajánlani a piarista hivatást a fiataloknak, hiszen „szükség van arra, hogy újult erővel hívjuk a fiatalokat arra az élethivatásra, amelyet az Úr Jézus mutatott Kalazanciusnak” – amint a generális atya fogalmaz.

S kedves Diákok, Benneteket arra kérek a hivatásév kezdetén, hogy bátran tegyétek fel ezeket a merész kérdéseket magatoknak: Engem mire hív az Úr? Talán arra szólít, hogy Kalazancius társaként éljem az életem a fiatalok szolgálatában? Bátor kérdezést és kitaró keresést kívánva, imádsággal is kísérlek Benneteket:

Labancz Zsolt SP
tartományfőnök

Első piáros túránk

Mind izgatottan vártuk, milyen lesz az első piáros túránk. Január 15-én, vasárnap fél kilenckor gyülekeztünk a nagyalomásnál. A vonat 8:45-kor indult. Bő két óra múlva már fön voltunk Pesten. Onnan metróval és egy kis gyaloglással ott

Azután irány a szállás. Tözsér tanár úr, aki a kísérő tanárunk volt, tartotta meg a vasárnapi misét (Dékány tanár úr nem vállalta). Mise után vacsoráztunk, megmosakodtunk, imádkoztunk és elaludtunk (már akinek sikerült).

Másnap hatkor keltünk. Összepa-

legnagyobb szőnyegét, és az üléstermet is. A Parlament után fölszedtük a cuccunkat és indultunk a második szállásunkra: Pilisszentkeresztre. Mikor odaértünk, lepakoltunk és berendezkedtünk. Utána indultunk is Dobogókőre. Hosszú volt az út. Még hó is volt! Végül odaértünk, és a dobogókői kilátóból láttuk

is voltunk a budapesti piarista iskolánál, amit nem rég vehettek újra birtokba a piarista atyák és diákok. Az iskola tornatermében volt az első szállásunk. Lepakoltunk, ebédeltünk és már indultunk is.

Először megnéztük a felújított Március 15-e teret, ahol láttuk a régi Római Birodalom határát. Aztán az út az Erzsébet-hídon át a Gellért-hegyre vezetett. A pálosok ünnepén a Sziklakápolnánál összefutottunk az esztergomi érsekkel is, aztán a Citadellánál a Szabadság-szobrot és Budapestre való gyönyörű kilátást figyeltük meg. Páran képeslapot is vettek az otthoniaknak. Majd tovább indultunk a János-hegy felé. Először villamossal elmentünk a Széll Kálmán térig, aztán busszal tovább a Libegőig. Tartottunk egy kis ebéd-szünetet, és indultunk is felfelé. Voltak, akik hátra maradtak, és voltak, akik előre szaladtak. Pont mikor besötétedett, felértünk az Erzsébet-kilátóhoz. „Szenvedésünk” nem volt hiába való, mert gyönyörű kilátás volt Budapest esti világára. Sok nézelődés után elindultunk lefelé. Leértünk, és már a villamos megállóban is voltunk (ahol haza is mehettünk volna), amikor eldöntöttük, hogy még elmegyünk a Halászbástyához. Fölszálltunk egy buszra, ami elvitt oda, és megnéztük a híres Halászbástyát és a Duna túloldalán a csodálatosan kivilágított Parlamentet.

koltunk és megreggeliztünk. Mivel kezdődött az iskola, sietnünk kellett. Reggeli után egy kupacba raktuk a hátizsákokat és indultunk a Parlamentbe. Várnunk kellett, mert túl hamar érkezünk, de a

„Januáriusnak hívták a régi rómaiak Jánosról, aki volt Itáliának első királya, s mivel a nap is e tájban tér meg az égnek abrónsán, és hosszabbodik, s a világosság nevelkedik, a setétség pedig kisebbedik. A keresztyének Boldogasszony havának nevezték, mert a pogányoknál ez a hónap volt szentelve Juno istenasszonynak, akit ők tartottak a házasság vagy lakodalmazás patrónájának. A keresztyének inkább akarták, hogy Juno helyett a boldogságos Szűz forogjon emlékezetben. A pogányoknak innepeiket lassan-lassan a keresztyének ünnepeiké kellett változtatni, keresztyéni módra és jó végre.”

Szent Heortokrátés avagy a keresztyének között előforduló innepeknek és a rende Kalendárióban feljegyztetett szenteknek rövid históriájok, mely szava bévehető hiteles írókból egybeszedegtetett és magyarra fordítottat, közönséges hoszonra intéztetett egy Bújdosó Magyar Bód Péter által 1757. esztendőben., Pozsony 1786

Kossuth-szobornál el tudtuk ütni az időt. Végül beengedtek. Egy kedves idegenvezetőt kaptunk, aki körbevezetett minket és érdekes információkat osztott meg velünk. Láttuk a Szent Koronát, Európa

azokat a gyönyörű hegyeket, melyek közt a Duna folydogált. Visszafelé úton már sötét volt, és szépen lassan újra elkezdett esni a hó. Visszaérve a szállásra még elmentünk misére is, amit az az atya tartott, aki a szálláshelyet adta. Mise után Dékány tanár úr és pár diák csinált nagyon finom makarónit. Miután jól belaktunk, még egy kicsit kártyáztunk és utána lefeküdtünk.

Másnap reggel 7:30-kor keltünk. A reggelit a naposok: Novák Ádám és én csináltuk. Nekem sikeresen sikerült „elvezennem” a tegnapi megmaradt makarónit (kicsit sok vizet öntöttem bele, nehogy lekapja az alja...), de még így is evett belőle mindenki. Reggeli után még elindultunk egy tanösvényen, mely egy ciszterci apátság romjaihoz vezetett. Rendeztünk még egy hócsatát is a focipálya körül. Tözsér tanár úr volt a „bíró” és Dékány tanár úr a frontember az egyik csapatnál. A hógolyózás után visszamentünk a szállásra és indultunk Budapest felé, majd Szegedre különböző járművekkel.

Szerintem nagyon jó volt az „első piáros (téli) túram”, és biztos megyek a következőre is.

Valkony Regő 7.a

Nagyváthy János: Magyar házi gazdasszony (Pest, 1820)

JANUARIUS

A' múlt esztendőről mintegy megbírálja magát, az az járjon végére, miből; mennyivel vett-be többet, mellyik szükségét érte be kevesebbel, mint másszor, és mi volt az egész költség?

Benne az első százban

Január elején jelent meg a **100 legjobb magyar középiskola** című kötet, mely a hazai középiskolák rangsorát tartalmazza. A kiadványba iskolánk is bekerült. A hiánypótló magazin célja, hogy egy abszolút rangsort állítva bemutassa a száz legjobb magyar középiskolát (4-6-8 osztályos gimnáziumok, szak- középiskolák, technikumok), amely az általános kíváncsiságon túl, hasznos segédanyagként szolgálhat az iskola- választáshoz az elsődleges célközönségnek tekintett, felső tagozatos gyerekek szüleinek. Ebben a tekintetben a kiadvány különleges, hiszen ilyen, átfogó szempontok alapján felállított iskolai rangsor korábban nem létezett. A sorrend a középiskolákban végzett kompetenciamérések eredményein, a tanulmányi versenyeken való részvételen, helyezéseken, továbbtanulási és nyelvvizsga arányokon alapszik. A végső rangsor kialakításához egy olyan kérdőíves vizsgálat segített, amelynek kérdéseire az érintett középiskolák ve-

zetői válaszoltak. Így a rangsor kialakítása során a kiadvány szerkesztői olyan adatokat is figyelembe tudtak venni, mint például a kollégiumi lehetőségek, a speciális fakultációk, az oktatott idegen nyelvek száma, szakkörök, nemzetközi kapcsolatok stb.

„Az is kell, hogy a diák jól érezze magát az iskolában, hogy szeressen is oda járni. Ha vannak jó szakkörök, sport- és szabadidős programok, kirándulások, ha jó a tanári gárda, ha jól felszerelt az épület, könnyen kialakul a jó iskolai légkör” – írta a kiadvány bevezetőjében a főszerkesztő.

A Dugonics András Piarista Gimnázium a 99. helyen szerepel. Öröm számunkra, hogy a Piarista Rend Magyar Tartományának egy másik intézménye a budapesti Piarista Gimnázium az előkelő tizedik helyen szerepel a rangsorban!

www.100legjobbkozepiskola.hu

Bimbózdó kapcsolat

2011. december 14-től 16-ig iskolánk vendége volt egy kedves, fiatal tanárnő Claire Hitchen, aki Angliából, Colne-ből jött el hozzánk. Érkezésének az oka, hogy a St. John Fisher & St. Thomas More Catholic Humanities College és a Dugonics András Piarista Gimnázium testvériskolai kapcsolatot alakíthasson ki egymással. E testvérkapcsolat kialakításának „megmozdítója” Nagy Mariann tanárnő, aki fáradozásával nagyban hozzájárult ahhoz, hogy Claire három napot az iskolánkban tölthessen, és eközben megismerje intézményünket, az oktatást, tanárainkat és diákjainkat.

Így esett meg, hogy tudtunk beszélgetni Claire-rel az angol órákon.

Bemutakozását követően jött is a kérdések áradata. Először a formális kérdések következtek: hogyan utazott, mik az első benyomásai iskolánkról, diákokról. Jól utazott, közben sokat olvasott, ami nem meglepő, mert Claire angol irodalom szakos.

Az első benyomás az iskoláról, hogy nagy és szép, a diákokról az, hogy magasak. Ezután az angliai karácsonyról mesélt. Angliában

a Szenteste sokkal „nyugodtabb”, mint nálunk. Ilyenkor csak pihennek otthon és megnézik a királynő karácsonyi beszédét. Mi a magyar szokásokról meséltünk neki.

Claire Manchester mellett, Burnleyben lakik. A kisváros telis-teli van bárányokkal, mindenféle csak azokat le-

het látni. Ennek ellenére, nagyon rohanós ott az élet. Azt mondta nálunk vidékie-sebb a hangulat.

Másnap már célratörőbben kérdeztünk tőle, nem csak az általánosságokat, mivel már bepillantást nyert Szeged életébe, és jobban körülnézett az iskolánkban is. Megkérdeztük: hogy ízlik neki a magyar étel, szereti-e a gyümölcssteát, milyen a halászlének?

Ezután az iskolájáról és az angol oktatási rendszerről mesélt, majd megkérdeztük mit gondol rólunk, diákokról. Véleménye szerint tiszteltudóak vagyunk, jól beszélünk angolul, iskolánk vallásosabb közeg, mint az övéké, az ő diákjai pedig zajosabbak. Tanárainkat is dicsérte.

Végül fontos kérdést tettünk fel: - Visszatér-e még hozzánk, és kialakulhat-e a testvérviszony az iskolák között? Számunkra nagy örömet okozva azt mondta, diákjainak is mindenképpen meg szeretné mutatni iskolánk sokszínűségét, oktatásunkat, szellemiségünket.

Reméljük a találkozás mielőbb létrejön és lesz egy újabb testvériskolánk.

Bokor Dániel 10.b

Közös karácsonyi koncert a Karolinával

Ebben a tanévben is megrendezésre került a Piarista Gimnázium és a Karolina Iskola közös karácsonyi hangversenye, a **Népek karácsonya** – most a Karolina Iskola kápolnájában. 2011. december 15-én a kápolnát zsúfolásig megtöltő hallgatóságot ünnepi hangulatú, magas zenei színvonalú produkciókkal ajándékozták meg a két iskola diákjai.

A hangszeresek közül iskolánkat Sági Lili zongorajátéka (Chopin: b-moll Nocturne), Novák Tamás és Kopasz Kristóf gitár duója (Couperin: Les Chérubins) és a furulya consort: Vass Gábor, Tóth Csongor, Lengyel András, Bauer József, Kohl Norbert (Karácsonyi dallamok) képviselték.

A karolinások közül Ármás Kata gitár, Noé Rebeka cselló (Schumann: Bölcsődal, zongorán kísért Pernecky Balázs tanár), Szentgyörgyváry Laura ének (Cseh Tamás: Ima, kísért a két 11. osztály énekkara), a furulyegyüttes: Kaszper Flóra, Berki Borbála, Berki Johanna, Zsolt Réka, Noé Veronika, Vincze Zsuzsanna (Naudot: F-dúr szonáta – két tétel) szép produkcióját hallhattuk.

A két iskola énekkara is részt vett a hangversenyen. Az úton c. kórusművet a két énekkar közösen énekelte. (vezényelt: Zsováné Palotai Gabriella) Figyelemre méltó volt, hogy iskolánk énekkara mennyire telt, meleg férfias hangzással kontrasztált a lányhangokkal.

A Karolina Iskola énekkarának előadásában hallhattuk még Bach-Gounod: Ave Maria-ját.

Az est legsikeresebb műsorszáma kétségtelenül Fábri Géza: Karácsonyi kantátája volt, melyet a Piarista Népzenei Kamaraműhely (énekesek, kobzosok, hegedűsök), a két iskola énekkara, a Karolina iskola 4.b osztálya, iskolánk gitárosai és furulyásai adtak elő, véget nem érő taps kíséretében.

Köszönet a felkészítő és közreműködő tanároknak is: Pavlovits Gábor, Pernecky Balázs, Péter Tímea, Tóth Györgyi, Zsováné Palotai Gabriella, Tóth M. Noémi, Kuzma Levente, Lajos István, Szalkai Sándor, Zöld Katalin, Fábri Géza, Fábri Ivánovics Tünde, Lipták Dániel.

Lajos István

Többynélvűnek lenni!

Az ökumenikus imahét két programján (január 17-én és 19-én) a kollégium részéről is részt vettünk. **Nem tudom nem megemlíteni, hogy mi történt, amikor kedden este az evangélikusokhoz indultunk. Hát az, hogy tévedésből egy másik templomhoz érkeztünk, csak az a református volt. Végül is nem mindegy? Ez az eset nagyon szépen tükrözi, kb. hol is tartunk mi az ökumenében.**

Ökumené: keresztény felekezetek közös imája. Valaki azt mondta utólag: hozhattuk volna mindannyian egy kicsit bátrabban a magunk stílusát, formanyelvét. Legyen az evangélikus vagy baptista, minden felekezet jobban ért valamely részletet az evangéliumból, mint a másik. A reformátusoknál pl. a próféta szerepét kap. A liturgiájukban pedig több a spontán elem, pl. a hívek könyörgését nem felolvassák, hanem szabadon lehet mondani.

Egy kicsit a programokról: kedden este Kiss Imre atya tartotta a beszédet, amely arról szólt, hogy a szeretettel (!) vállalt szenvedés mennyire átalakítja az

embert, és az is, ha az ellenségünk jelenlétét béketűréssel hordozzuk. Csütörtökön Kondé Lajos atya beszélt a baptisták imaházában: Jézus szent sebeiről elmélkedett, amely számunkra az isteni élet forrása.

Mindenhol közös elemként szerepelt a hiszekegy ökumenikus változata, amely egy szó kivételével az általunk is jól ismert szöveg: „hiszem az egyetemes keresztény anyaszentegyházat”. Azt hiszem, itt hallottam először ezt a változatot, és egyből arra gondoltam, hogy bennünket csak a szavak választanak el egymástól. Ez a szó ugyanis, hogy „katolikus” (jóllehet ugyanazt jelenti, mint az „egyetemes”) azonosul az intézményes katolikus egyházzal, amellyől a protestánsok elhatárolódnak. (Tegyük mindjárt hozzá: ha a katolikus egyházat mai formájában érik el a reformátorok, nem következett volna be az egyházszakadás. És ezt reformátusoktól hallottam!) A szavakban, formákban tehát különbözünk, de a megtérésben vagy a Jézus Krisztusban való személyes hitben, a Szentírás olvasásában és az erkölcsökben – vagyis a lényegben – ugyanazt valljuk,

vagyis testvérek vagyunk. E lényeg felől nézve a keresztvetés egy biblikus imádság, az Üdvözlégy pedig az angyali üdvözlétből kölcsönzött köszöntés. Miért ne lehetne ezt a fajta többynélvűséget a protestáns liturgiákban vagy az ökumenében is meghonosítani?

Mindkét találkozó után, ahogy jöttünk hazafelé, a koleszosok megjegyezték: „Tanár úr is mondhatott volna egy könyörgést, amikor erre lehetőség volt!” Nos, első alkalommal jött volna az ihlet, csakhogy győzött a kicsinyhitűség. De most elmondom, hogy miért könyörgöttem volna, nem is Istenhez, hanem a jelen levő gyülekezethez: „Testvéreim, akik itt jelen vagytok, Péter nevében szóló hozzátok, térjete vissza a velünk való egységhez! Már régen megbántuk, amit annak idején tettünk, és megváltoztunk, térjete vissza hozzánk!” Ez a felszólító, bátor hang lett volna az, amit mi, katolikusok hozhattunk volna erre a találkozóra. Persze csak akkor, ha sikerült volna megtalálnunk Szegeden az evangélikusok templomát...

Keserű György SP

Nagyváthy János: Magyar házi gazdasszony (Pest, 1820)

JANUARIUS

A' káposzta ezen időben megszokott fagyni: tehát azt őrizni, és minden héten kétszer felbontatván, a' rothattat lehányatni, és a' nyomódeszkát hideg vízzel megmosatni szükséges.

A gyógyítástól a hozsannáig Két újabb különleges piarista bor

Somhegyi Ferenc piarista tartományfőnök 1877-ben türelemre intette a veszprémi házfőnököt a dörgicsei vörös borral kapcsolatban, mert szerinte még várni kell, hogy aztán megérve „azokkal akár betegeket gyógyítson, akár a mérítő gyomrot igazándi lelkesedésbe hozhassa, akár a szerkesztői tollat hozsannás cikkek írására izgassa”.

Ennek az igényességnek is volt köszönhető, hogy a piaristáknak jelentős szerepük volt a magyarországi borkultúra fejlesztésében, és szőlészeteik mintagazdaságokká fejlődtek az évszázadok alatt. A rend második magyarországi iskolája is úgy jött létre 1685-ban, hogy Szelepcsényi György esztergomi érsek szőlőket hagyott a kegyesrendiekre a Kiskárpátok alján, a Pozsony megyei Szentgyörgyön. Később is sok piarista rendház megélhetéséhez hozzájárultak a kisebb-nagyobb szőlők és pincék. Több nagyobb birtok is volt a rend tulajdonában, melyekből hazai és nemzetközi versenyeken díjnyertes borok kerültek piacra. Ilyenek voltak a Balaton-felvidéken Dörgicsén, valamint Tokaj közelében Mádon és Sátoraljaújhelyen.

A kommunista diktatúra évei után 2008-ban

A 2011. ÉVI PIARISTA BORPÁLYZTAT GYŐZTES BORAI

SZENT GYÖRGY-HEGYI KÉKNYELŰ 2009, fél száraz fehér bor, 750 ml

Értéket teremteni és értéket megővni – ez a Nyári Pince filozófiája.

A kéknyelű ősi magyar szőlőfajta, amely főként a Badacsony vidékén honos. Nevét a kékes-vöröses árnyalatú levélnyeléről kapta. Ezt a tölgyfahordóban érlelt különleges bort kiváló savgerinc jellemzi, melyet gyümölcsös zamata tesz teljessé. Illata határozott, de nem tolakodó. Több éves érlelés után is igazi élményt nyújt.

Fogyasztása 13 oC-ra hűtve javasolt.

Alkoholtartalom: 13,5 %vol

Természetes cukortartalom: 12,7 g/l

Savtartalom: 7,6 g/l

TOKAJI DARÁZSKŐ FURMINT 2009, száraz fehér bor, 750 ml

A Tokajicum Borház a tradíció és a fiatalos lendület találkozása.

A pincészet zászlós bora e furmint, amely nevét a talajban előforduló riolit tufa darabokról kapta, melyet a helybeliek a darázs-fészkekhez való hasonlósága miatt neveznek így. A vulkanikus eredetű ásványi anyagokban gazdag kőzetből nyeri a bor mineraiszt, melyet markáns savtartalom, a fahordós érlelés során szerzett zamatok, a birsalma és a körte jelleg tesz teljessé.

Fogyasztása 12 oC-ra hűtve javasolt.

Alkoholtartalom: 14,5 %vol

Természetes cukortartalom: 5,7 g/l

Savtartalom: 5,7 g

indult el a munka, hogy a rend újjáélessze a régi borászati hagyományokat. Azóta minden évben meghirdeti a piarista borpályzatot, amelyen a komoly szakmai munkát végző magyar gazdák borai versengenek.

Idén nehéz dolga volt a szakértők-ből és a rend képviselőiből álló öttagú zsűrinek, melynek tagjai Guba András SP, dr. Freund Tamás agykutató, dr. Rohály Gábor, a zsűri elnöke, Niszkács Miklós, a Magyar Bor Akadémia alelnöke, és dr. Oberfrank Ferenc,

a Piarista Diákszövetség elnöke voltak. Hatvanhárom bor érkezett a borválogatásra, és az ország legkülönbözőbb vidékeiről származó fehér borok mindegyike méltón képviselte a hagyományt és a minőséget. Íz, zamat, szín és illat alapján pontozták és rangsorolták a borokat. A kóstolás vakon történt, a zsűri tagjai csak a döntésük után ismerhették meg a borokat készítő borászatok neveit. Végül idén is két győztest hirdettek ki: a Nyári Pince Kéknyelű 2009 és a Tokajicum Borház Darázkő Furmint 2009 borát.

Két olyan valóban különleges bor képviseli tehát a rend borászati hagyományait és értékeit, amelyek az ősi piarista borvidékekről származnak.

Hernády Zsolt történész
www.piaristabor.hu

A bor védőszentjének tartott Szent Vince napja, január 22., a borosgazdák körében hagyományos termésjós nap. A szentet „ősidőktől kezdve úgy tisztelték, mint aki legyőzi a tél sötét hatalmait és előkészíti a lassan közeledő tavasz útját. Nevének rokon hangzása a vinum, „bor” szóval magyarázza, hogy a szőlészek szentje lett – a francia Vincent pl. „százannyi bor” jelentésű –, és névnapja időjárásából a várható bortermést szokták megjósolni, amint e versike is tartja:

„Ha megcsordul a Vince,
Tele lesz a pince.”

A nagy ruk, a maorik moája és a préri mézsárosa

Ősidők madáróriásai

Az Ezeregyéjszaka meséiből ismert egy óriási madár, melyet Szindbád, a tengerész megpillantva napot eltakaró felhőnek vélt. Ezt olvashatjuk a mesében: „Hallottam korábban zarándokoktól és utazóktól, hogy bizonyos szigeteken él egy ruknak nevezett madár, amely kicsinyeit elefántokkal táplálja.” Marco Polo – a 13. századi nagy világutazó – is megemlíti az óriási rukmadarat, mondván, hogy Madagaszkáron él. De honnan is ered a ruk legendája? Hisz tudjuk, hogy a legenda torzít és túloz, de valamiféle igazságmagva mindig van.

A madagaszkári kőületek és csontmaradványok arról vallanak, hogy egy óriási madár élt itt, talán egészen a 17. századig, bár valószínűbb, hogy csak Kr. u. 1000 tájáig. Ezt az óriási madarat Aepyornis maximusnak nevezi az állattudomány, magyarul pedig – hatalmas termete miatt, és nem azért, mert tényleg elefántokat eszik – elefántmadárnak nevezzük. Az elefántmadár több mint három méter magas volt, és csaknem félt tonnát nyomott, annyit, mint öt strucc. A legendás ruktól eltérően nem tudott repülni, szárnyai fejletlenek voltak. Az elefántmadár legközelebbi élő rokona valószínűleg a strucc, mégsem lenne helyes felnagyított struccnak elképzelni: robosztusabb, súlyosabb fölépítésű madár volt, egyfajta tollas tank, jókora fejvel és vaskos nyakkal. Valószínűnek látszik tehát, hogy a ruk legendájának az Aepyornis volt az ősnemzője.

Nemcsak Madagaszkáron éltek az elefántmadárhoz hasonló óriásmadarak. Madagaszkár mellett a legtermékenyebb „óriásmadártermő-hely” Új-Zéland volt. Az itt élő tollas óriásokot a bennszülöttek – a maorik – moáknak nevezték, és a szakirodalomban is ez a név honosodott meg. Ugyan a moák súlyban nem érték el az elefántmadarakat, azonban magasságuk közelítette a négy métert. Szárnyuk még inkább visszafejlődött, mint a struccoké, tollazatuk pedig – akárcsak a ma élő kazuároknak és emuknak – szinte szőrzetszerű alakult.

Mind az elefántmadarak, mind a moafélék a madarak egy igen ősi csoportjába, az ún. laposszegycsontúak közé tartoznak, ugyanoda, ahová a ma is élő struccok, emuk, nanduk, kazuárok és kivik. Laposszegycsontúaknak nevezzük őket, mert szegycsontjukon nincs meg a többi madárra jellemző tarajszerűen kiemelkedő nyúlvány, melyre a repülést szolgáló erős mellizmok tapadnak. És érthető is, miért nincs meg: ezeknek az óriásmadaraknak nincs szükségük erőteljes mellizmokra, hisz nem repülnek. Helyette azonban rendkívül erős a lábcsontozatuk és lábizomzatuk. Az egyik moafaj nem hiába kapta az Elephantopus, azaz „elefántlábú” fajnevet; mikor ismertté váltak e faj hatalmas combcsontjai, a tudósok nem akarták elhinni, hogy ekkora csontok madártól származhatnak. Az erős alsó végtagok rendkívül gyors futást tesznek lehetővé: a laposszegycsontúak a repülést futásra cserélték – ezért futómadaraknak is nevezik őket –, és nem is akármilyen futásra: a strucc sebességé elérheti a 70 km/h-t.

A futómadarak abban az időben alakultak ki, mikor a dinoszauruszok kihaltak, tehát a kréta kor végén, mintegy 65 millió éve. Érdekes volt ekkor a Föld állatvilága: a hatalmas ragadozó és növényevő di-

noszauruszok már nem léteztek, de az emlősök még nem fejlődtek elég erőteljes formákká ahhoz, hogy a szárazföld urai legyenek. Az akkori madarak meg is próbáltak uralkodó pozíciót szerezni maguknak. Ennek a próbálkozásnak az utolsó „maradványai” a ma élő futómadarak.

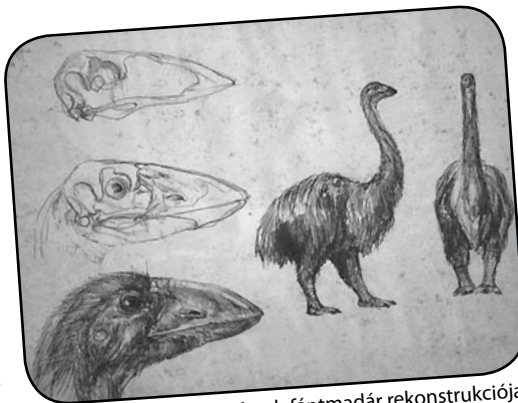
Sok ősi laposszegycsontú természetes úton halt ki, még évmilliókkal ezelőtt. Az elefántmadarak és a moák ezzel szemben saját szigetükön fennmaradhattak volna, hiszen ott semmilyen nagytes-

tű ragadozó nem vadászott rájuk. Az ember irtotta ki őket. Az elefántmadarak mintegy ezer éve adták meg magukat a tojásaikat lopkodó emberek miatt. Ezeknek a tojásoknak az átmérője elérte a 40 cm-t, űrtartalma a 8–9 litert, és több ételmezt biztosíthatott, mint 200 tyúktojás. A moákat az új-zélandi őslakosok, a maorik irtották ki húsupert a 17. századra, így európai ember már csak a csontvázait láthatta ezeknek a hatalmas madaraknak.

Az eddig tárgyalt futómadarak lényegében egy rokonsági kört alkotnak, és kivétel nélkül vegetáriánusok. Dél-Amerikában – miután elszakadt Afrikától – nem fejlődtek ki nagy ragadozó emlősök. Itt a darufélék rokonsági körébe sorolt, akár 3 m-esre növekvő gyilokmadarak helyettesítették a csúcsragadozókat, mindaddig, amíg Észak- és Dél-Amerika összekapcsolódásával a nagyobb termetű macskaféle ragadozók be nem áramoltak Dél-Amerikába. A gyilokmadarak Patagónia füves pusztáin vadásztak legelésző emlősökre. Repülni nem tudtak, de rendkívül jó futók voltak. Koponyájuk akkora volt, mint egy lóé, és erős, horgas, éles csórt viseltek.

Észak-Amerikának is megvolt a maga ragadozó óriásmadara, a Gastornis, mely vaskos csontozatával, vastag csórt viselő koponyájával, erős, karmos lábaival, 2,5 m-es magasságával a préri kegyetlen mézsárosa lehetett. A Gastornisok mellett az eredendően dél-amerikai gyilokmadarak is megjelentek Észak-Amerikában, miután Észak és Dél-Amerika mintegy 3 millió éve, a pliocén korban a Panama-földhíddal összekapcsolódott, és így a gyilokmadaraknak átvándoroltak az északi kontinensre is. A Titanis nevű, 2,5–3 m-es magasságú, félelmetes gyilokmadár – hasonlóan a Gastornishoz – az északi-amerikai füves pusztákon vadászgatt. A gyilokmadarak és a Gastornisok – az elefántmadarakkal és a moákkal ellentétben – az emberrel soha nem találkoztak, mert már jóval az első indiánok Amerikába érkezése előtt kipusztultak.

Szabó Gábor SP
kalazantíner

Az elefántmadár rekonstrukciója

A Titanis nevű gyilokmadár

Nagyváthy János: Magyar házi gazdasszony (Pest, 1820)

JANUARIUS

Ha valamelyik tehén leborjazott; azt sarjával kell táplálni, hogy legyen mitől tejelni; és a borjút is gyengén meg kell vakartatni minden nap legalább a kéfével; másként megtetvesedik.

Gyurkovics Tibor:

A csapat becsülete

Gyermekkoromban (hol is másutt? Lassan úgy van az ember, hogy mindent a gyermekekorból származtat. Ez a kiindulópont – legyen az tanya, kisváros, előkelő gimnázium vagy bujdosott bunker –, mint valami szörnyű és fönséges táncban, tangóban, csak innen tudja megtenni a szállongó lépéseit az igazság felé. A gyermekekben minden megtörténik. Csak utóbb rá kell jönni. Innen a kiindulópont szerelmeink, eszméink, harcaink felé. Mert még nem szabták ránk a felnőttek erőszakos játékszabályait? Vagy egyszerűen marhák és ideológiátlanok voltunk? Vagy csak tiszták? Lelkendezők?)

Szóval... gyermekkoromban volt egy csapatunk. Afféle harci csapat, egyszerűen arra szolgált, hogy együvé tartozunk. A Rákospatak partján. Kidüllesztett mellet járunk, csatajelene- teket rögtönözünk (miközben rajongva és ámuldozva figyeltük az égszínkéék bombázókat a még kékebb égboltozaton), hadi- naplót vezetünk, kifigyeljük gyönyörű Várady Ilonka vagy Ban- gha Edit gyönyörűségei tízéves hajadonok lépseit és őzbarna szemét, szóval az volt a lényege, hogy együvé tartozunk.

Tartoztunk is mi együvé, ahogy csak lehetett, ameddig lehetett. Az erősebb volt az erősebb, az okosabb az okosabb, tulajdonképpen gyermekded demokráciában leledztünk, az értékek természetes rendjében, egyik parancsnok lett, másik közlegény, de lelkesen. Együtt volt a csapat, nem kellett külön iskolatanács, se Sandokan, de még talán Isaura sem.

Magunk közt intéztünk mindent, mondom, valami tün- déri demokráciában.

A Rákospatak partján éltünk, emlékezetem szerint a csapat neve is „Rákos” volt, nem Rákosi, félreértés ne essék, hol volt ő még akkor közülünk! Na, a rákosparti „Rákos” csapat élte is a maga csapat- és egyéni életét, vígan, szerelmesen (különös tekintettel a hasonkiskorú leányok tekintetére), a Rákospatak in- nensős és túlsós oldalán, attól függött, honnan szemléltük, midőn fölmerült a rettentő kérdés, kié is a Rákospatak! A bal oldaliaké vagy a jobb oldaliaké? Mondanom se kell, hogy nem politikai- parlamenti irányzat szerint, hanem egyszerűen földrajzilag. Kik jönnek át, vagy kik mennek át? Kik az innensők, kik a túlsók? (Mondom, hogy minden a gyermekekorból származik!) Emléke- zetem szerint a város felé esett öt vitéztag, a határ felé hat vitéz- tag.

Ei is verekedtünk, bunyóztunk ezen egy darabig, kedves, emberi csíhi-puhival, s ki nem nyomva egymás szemét, végül mindig valami öklendeztető békepipát elszíva (száraz kukori- calevél volt a magunk faragta szűk pipákba belegyömösölve), mélyen meghajolva elbúcsúztunk egymástól, de a többi csapa- tal szemben mindig egységesek voltunk. Ilyenkor megszűnt a jobb és bal oldal, túli, inneni különbségtevés, mert mi egy csa- patba tartoztunk, a Rákos-csapatba, s akkor életre-halálra, váll- váll mellett rohamoztuk – példának okáért a csősz kunyhóját vagy a gyéptéglázók budiját.

Hiszen végeredményben igencsak szerettük egymást.

Eldemokráciáztunk volna ki tudja meddig, ha egy alka- lommal meg nem jelenik a túlsós parti csapat egyik tagjának a tagbaszakadt édesapja. S nem ordít reánk:

– Mit képzeltetek ti? A fiamat nem veszítetek be a vezetőségbe (így mondá), s hallom, hogy a „Rákospatakért” kitüntetéset sem akarjátok neki megadni? (Mögötte állt a fiú, rákostalanul.) Az én fiam, az én fiam... – és ekkor komoly könnyeket hullatott ezen apa, hogy a komoran egybegyűlt gyereksereg meghatódják. – Majd meglátjátok, majd meglátjátok... – rázta öklét a jótét apa

és elrohant. Mi annyira megrendültünk, hogy egy hét múlva fű- szálaból és csöppnyi babérlevelekből fontunk egy koszorút a fiának (aki egyébként rendes és fél-málé gyerek volt, és jobban szégyellte a kitüntetéset, mint az eddigi jól megérdemelt és be- vált sorsát), persze, finom tehénlepényt is kevertünk a fűszálak közé, hogy olyan volt, amikor a fejére tettük, mintha az ülepére tettük volna – hiszen a gyermeki kedély huncut, és igazságra szomjazik. Ő maga égette el a „fanyar” kitüntetéset egy következő nyári éjszakán. Bölcsen úgy fejezte ki magát: „Övön alul kaptam a kitüntetéset.”

A másik nagy eset még övön alulibb volt, valóban a de- rék alatt.

Nem akarok gyermekfilozofálni, de tessék elhinni, hogy a legnagyobb baj a személyi sérelem. Ebből áll a világ. Én na- gyobb voltam, nekem nagyobb van... én jobban értem... én áttekintem... én... nem vagyok az, akinek te mondasz... – és így tovább.

Egy időben nagyon tagadtuk a személyiség jelentékeny szerepét, a Plehanov szerintit, mert Sztálin nagyon nem szeret- te, hogyha a személyiség előtérbe kerül az osztályerőviszonyok rovására – a történelemmagyarázatban. A történelemben – a jelek szerint – jobban elviselte. Egész magas fokra fejlesztette a személyiség szerepét a történelemben. Hiába, az elmélet és a gyakorlat nem mindig esik egybe.

A kétoldali Rákospatakon egy böhm nagy szőke meg egy közép magas sötéthajú fiú osztozkodott volna. Ha lett vol- na külön jobb-Rákospatak, meg bal-Rákospatak. De nem volt! Csak az egységes, nagybüdös, királyok-szaggatta, jobbágy- nyomorította Rákosi rétek. Az egyik azt mondta, hogy ő nem mondta, amit a másik mondott, aztán a másik azt mondta, hogy ő neki nem rojtos a gatyája... Uramisten! Gyapálták egymást, rendben is van. Ezért van a gyapa. Ám bekapcsolódtak külön bokszolók, akik már nem nézték, hogy ütnek, akár saját színvo- naluk alá. Öv alá. Amikor megszűnik a csapat. Még azt is eltalál- ták, amiből egyáltalán csapatot lehet létrehozni.

A Rákos-csapat már-már felbomlóban volt – meg múlt is az a bizonyos ifjúság –, mikor egy rákosréti ifjú – talán én ma- gam? – elének ugrott és leszögezte a társaság-csapat fönnmara- dásának súlyos törvényeit:

1. Nem szerencsés, ha csapaton kívüli emberek nya- kába varrjuk belső vitáink eldöntését.

2. Bármilyen harci helyzet adódik, övön alul – nívót- lanul, silányul – verekedni nem szabad. Erről is megítélik ma- gát az egyeletet, a csapatot, tulajdonképpen kint és bent – az egész Magyarországot. Tessék tisztességesen verekedni.

3. Akkor is össze kell tartani, ha nem tartunk össze.

Ez a csapat becsülete.

Forrás: Magyar Nemzet, 1987. március 7.

(Gyurkovics Tibor

1942. és 1948. között

a pesti piarista gimnázium diákja volt.)

Egységben

A kereszténység talán legnagyobb fájdalma és egyben szégyene a szétszakítottság: az az állapot, hogy a szeretet vallásának követői nem egységesek, szakadások és meg nem értés van közöttük. A világ keresztényei január harmadik hetében tartják az ökumenikus imahetet, amelynek során kifejezik az egység iránti vágyukat, és imádkoznak Isten segítségéért, hogy megszűnjön a szétszakítottság.

Mielőtt az egységre törekvésről gondolkodnánk, érdemes kitérni azokra a történelmi eseményekre, amelyek a jelenlegi állapothoz vezettek. Általában a nagy keleti és nyugati egyházszakadásra gondolunk ilyenkor, bár az elmúlt kétezer év során ezeken kívül is sok szakadás történt.

A keleti egyházszakadás dátumának 1054-et szoktuk tekinteni, de ez némiképp önkényes. Ez előtt ugyanis már több szétválás is bekövetkezett (összesen 217 év telt el ilyen állapotban), amelyeket viszont sikerült feloldani. 1054 után többször volt remény az újraegyesülésre, ezek azonban valamilyen ok miatt meghíúsultak. A nyugati (katolikus) és keleti (görögkeleti, ortodox) kereszténység közötti ellentétek alapvetően nem teológiai jellegűek voltak, inkább a mentalitás és a szokások különbözőségéről beszélhetünk (szertartások nyelve, papok nősülése, kovászos vagy kovásztalan kenyér használata a misében stb.), illetve nagy szerepet játszottak a hatalmi kérdések: a konstantinápolyi pátriárka alapvetően másképp értelmezte a pápai fennhatóságot, mint Róma.

A keleti egyházszakadás azért is különösen fájdalmas tehát, mert nem következik tanításbeli különbségekből, így semmiképp sem volt szükségszerű. Inkább az emberi önzés, hatalomvágy, meg nem értés okozta. Mondhatjuk azt, hogy véglegessé csak akkor vált, amikor a keresztes háborúk során, 1204-ben a nyugati keresztény hadak elfoglalták és kifosztották Konstantinápolyt. Emellett persze mindkét oldal számos hibát, bűnt követett el a másik ellen, amelyek súlyos sebeket okoztak a két egyház viszonyában. Manapság is elsősorban ez, a történelmi sérelmek és a bizalmatlanság hátráltatja a katolikus és a görögkeleti közösség közötti egység helyreállítását.

A nyugati egyházszakadás évszámát (1517) Luther működéséhez kötjük. Ő és társai eredetileg az Egyház megreformálását akarták elérni, nem volt céljuk, hogy elszakadjanak a katolicizmustól. Később azonban radikalizálódott a mozgalom, ez vezetett a szétváláshoz. A görögkeletiektől eltérően, a nyugati egyházszakadás során (és később) létrejött protestáns felekezetek tanítása lényeges dolgokban különbözik a katolikus hittől (pl. a szentségek száma, a papság mibenléte). Emiatt – bár a minket

elválasztó történelmi ellentétek és kulturális különbségek kisebbek – lényegesen nehezebbnek tűnik az egység megvalósítása a protestáns felekezetekkel.

A katolikus egyház a II. Vatikáni Zsinatig (1962-1965) azt az álláspontot képviselte, hogy a katolikus hitnek a társadalomban elsőbbséget kell biztosítani más felekezetekkel szemben: a katolikus többségű országokban többletjogokat kell élveznie, azokban az államokban pedig, ahol a katolicizmus kisebbségben van, egyenrangúnak kell lennie a többi vallással. E mögött az az álláspont volt, amely szerint az *igazságnak* vannak jogai, és mivel szerintünk a katolikus hit áll a legközelebb az igazsághoz, ezért elsőbbsége van más véleményekkel szemben. A Zsinat ettől eltérően gondolkodott, amikor a teljes vallásszabadságra helyezte a hangsúlyt; arra az elvre támaszkodva, hogy az *embereknek* vannak jogai, többek között ahhoz is, hogy szabadon megválasszák vallási meggyőződésüket. Ez jelentősen megkönnyítette a többi keresztény felekezettel folytatott párbeszédet.

Az ökumenikus mozgalom célja a keresztények egysége. A protestáns közösségek kezdeményezték a 20. század elején, később csatlakoztak az ortodoxok is. A folyamat fontos lépése volt, amikor 1948-ban megalakult Amszterdamban az Egyházak Világtanácsa. A katolikus egyház kezdetben nem értett egyet a kezdeményezéssel, a Zsinat után azonban megváltoztatta álláspontját: megfigyelővel képviselteti magát a Tanácsban. Ez nem valamiféle távolságtartást jelent, hanem a Tanács szervezeti felépítéséből adódik: nem az egyes felekezetek a tagok (pl. az evangélikusok, görögkeletiek), hanem a felekezetek nemzeti közösségei (pl. a Magyarországi Református Egyház). A katolikus egyház egy ilyen szervezetbe egy egységként nem léphet be (elveszne a többiek között), sem egyházmegyeiként (túl sok katolikus „tag” lenne), ezért választotta ezt a megoldást.

Jelenleg úgy tűnik, hogy – különböző okok miatt – elég hosszú idő kell ahhoz, hogy létrejöjjön az egység akár a görögkeletiekkel, akár a protestánsokkal. Nem is látjuk pontosan ennek az útját. De addig is sok mindent tehetünk ezért. Emberileg közelebb kerülhetünk egymáshoz a közös ima és a közös szolgálat által, és nagyon sokat tanulhatunk más felekezetektől, hiszen minden vallási közösség megőrzött olyan dolgokat, amelyekkel gazdagíthatja a többieket (néhány példa a teljesség igénye nélkül: az ortodox liturgia és egyházszerkezet, a protestáns Szentírás-központúság, a katolikus szerzetesrendek és a pápa vezető szerepe). Bizhatunk abban, hogy Isten megmutatja az utat az egység felé. Szerencsére ő hatalmasabb és találékonyabb nálunk, és így remélhetjük, hogy – bár egyes különbségek jelenleg feloldhatatlannak tűnnek – újra létrejön a teljes egység: „egy akol lesz, és egy pásztor”.

Böszörményi Géza SP

Az ökumenizmus egyik legemlékezetesebb pillanata: 1964. január 5-én VI. Pál pápa és I. Athénagorász pátriárka jeruzsálemi találkozója. Másfél év múlva, a II. Vatikáni Zsinat végén kölcsönösen visszavonták az 1054 óta fennálló kiközösítést.

Nagyváthy János: Magyar házi gazdasszony (Pest, 1820)

JANUARIUS

Mikor az idő hideg, nem annyira szokott ugyan a' főzelék, és Liszt megromolni, mindazáltal a' gondos Aszszony ezen Hóldnapban se mulatja el azokat megszitáltatni, vagy rostáltatni.

Újdonságaink

SZEPÍ - KÉP

TÖRTÉNELEM

BIRODALMAK ÉS FÉNYKOROK – EMPIRES – angol ismeretterjesztő dokumentumfilm – A sorozat a legnagyobb győzelmeket és vereségeket tárja elénk. A történelmi Birodalmakat veszik sorba. Olyan történetek elevenednek meg, amelyekben fontos szerephez jut nemcsak az alkotó és a romboló erő, hanem a hatalommal való élés és visszaélés is. Ám ezalkalommal nemcsak a közismert dokumentumokat idézik fel a sorozat alkotói, hanem megelevenítik egy-egy történelmi fénykor hétköznapi életét, eseményeit is. A 36 rész magába foglalja Egyiptomtól kezdve, a Biblia világán keresztül a Viktória korabeli Angliát is.

ÍTÉLET NÜRNBERGBEN – JUDGMENT AT NUREMBERG (1961) – történelmi dráma – r.: Stanley Kramer – A második világháború befejezése után megkezdődött a német háborús bűnösök felelősségre vonása. A megszállt Németországban, Nürnberg városában több per is zajlik. Ezek egyikében négy német bíró áll amerikai bíróság elé. Ezek az emberek teljes mértékben kiszolgálták a náci rendszert. Közülük egyedül Dr. Janning az, aki nem próbálja tagadni a bűnösségét. Mindezt azzal magyarázza, hogy honfitársaihoz hasonlóan ő sem figyelt fel a rémtettek előjeleire. Az ügyben Dan Haywood bíró ítélkezik. Az öreg bíró nehéz helyzetben van, a borzalmak ellenére tárgyilagosnak kell maradnia. – F.sz.: Spencer Tracy, Marlene Dietrich, Burt Lancaster, Judy Garland

ZENE

4 ILLÉNYI A MŰVÉSZETEK PALOTÁJÁBAN (2011) – Az Illényi testvérek (Katica, Anikó, Ferenc és Csaba) az összes komoly és könnyűzenei műfajt megszólaltatják ezen a koncerten.

EGY ESTE AZ IL DIVÓVAL – A barcelonai koncert (2009) – Az Il Divo formáció négy kivételesen tehetséges, képzett hanggal rendelkező fiatalemberből áll, akik régi és új, népszerű dalokat adnak elő, egyensúlyozva a pop és a klasszikus zene között.

ENNIO MORRICONE KRAKKÓBAN (2007)

SZÓRAKOZÁS

BÍBORSZÍN - THE COLOR PURPLE (1985) – amerikai filmdráma – r.: Steven Spielberg – A film Alice Walker Kedves Jóisten című regényéből készült. Az Egyesült Államok déli részén játszódik, fekete író, fekete története. De nemcsak a feketék másodrangúságáról szól, hanem a nőkről, akik a feketék társadalmában másodrangúak: „Csak nézd meg magad – vágja Celie fejéhez a férje – Nigger vagy, szegény vagy, csúnya vagy, nő vagy.” És Celie, akinek fejlődését tizennégy esztendő korától egy emberöltőn át kísérik figyelemmel, s aki a hosszú-hosszú éveken át csak istenhez írhatta a leveleit, a maga embersége és két szeretett asszony segítségével mégis megáll a lábán, és szembefordul a sokszoros átokkal: „Lehetek szegény, lehetek nigger, lehetek csúnya, és meglehet, hogy főzni sem tudok. De itt vagyok.” Steven Spielberg nagy sikerű filmje felhívja a figyelmet a fiatal Whoopi Goldbergre, aki azóta világsztár lett, és jőpár Oscar-díj kiosztás gálaestéjének ceremóniamestere. – F.sz. Whoopi Goldberg, Danny Glover.

KEZDJÉTEK A FORRADALMAT, DE NÉLKÜLEM! – START THE REVOLUTION WITHOUT ME (1970) – amerikai vígjáték – r.: Bud Yorkin – Két ikerpár születik egyidőben ugyanannál az orvosnál Franciaországban és valahogy összekeverik őket. Mindkét pár egyik tagja jó körülmények közé kerül, arisztokrata családhoz, míg testvéreiket egy szegény sorsú parasztcsalád neveli fel. Így telik el életük első harminc éve. Amikor az uralkodó, XVI. Lajos ráeszmél arra, hogy küszöbön áll a felkelés, segítséget kér egy híres, korzikai harcos testvérpártól, az egymásra egy cseppet sem hasonlító Philipe és Pierre Di Sisitől... – F.sz. Gene Wilder, Donald Sutherland

SZEPÍ - HANG

PRÓZA

TÖRÖCSIK MARI kedvenc Pilinszky versei (2006)

VARRÓ DÁNIEL – Szívdesszert

MAGYARORSZÁG KRÓNIKÁJA – kicsiknek, kicsiben – hangos történelemkönyv – A Rádió „hangos történelemkönyve” 500 percben dolgozza föl hazánk történelmét. Ez ugyan 500 könyvet is megtölthetne, „ízeltő” kínálatunk mégis

különleges. Nemcsak azért, mert hozzáértő szakemberek írták és mondták szalagra e száz részes sorozatot. Azért is, mert felelésre, dolgozatra, vizsgára készülve jó kapaszkodókat találhattok ezekben az ötperces összefoglalókban. Némelyik közülük a magyar történelem egy-egy csomópontját bontja ki, némelyik pedig hazánk egy-egy kiemelkedő fiának eredményeit írja le. Azt reméljük, e műsorokat meghallgatva kedvet kaptok a további „búvármunkához”, ahhoz, hogy azután magatok, saját kutatásaitok alapján rakjátok tovább azt a történelmi mozaikot, amit mi ezeken az oldalakon elkezdünk. – Krónikás: Bozai József

Néhány fejezetcím: *A magyar nép születése - Sztyepei szálláshelyek - Sztyepei műveltség - A honfoglalás - A kalandozások - Árpád utódai - István, a király -... - Magyarország a II. világháborúban - Megszállás, felszabadulás, megszállás - A koalíciós korszak - Sztálinizmus Magyarországon - 1956 - A legvidámabb barakk*

ZENE (A Jézuska hozta)

A karácsonyi zenék közül emelnék most ki néhányat (némelyiknek anyu-apu is örülne):

- 🎵 **BOB DYLAN** - Christmas In The Heart
- 🎵 **ELVIS PRESLEY** – Christmas
- 🎵 **ELVIS PRESLEY** – Christmas Peace 1-2
- 🎵 **IL DIVO** – The_Christmas_Collection
- 🎵 **LIBERA** – The Christmas Album 2011 (Csodaszép karácsonyi nóták egy angol gyerekkórustól. Vö. *Angels Of Venice, The St Philips Boys Choir – Angel Voices 1-3*)
- 🎵 **LOUIS ARMSTRONG & FRIENDS** – **What a wonderful christmas (1998)**

Filmzene

- 🎵 **Ennio Morricone** – **SORSTALANSÁG (FATELESS)**
- 🎵 **NEVELETLEN HERCEGNŐ** film zenéje
- 🎵 **Armand Amar** – **MOI VAN GOGH**

Vegyes

- 🎵 **Andre Rieu** – **CROISIERE ROMANTIQUE 2002** (Klasszikusok és népszerű dallamok hegedűre átírva)
- 🎵 **AVE MARIA** több előadóval

Szarkáné Gyerjék Judit
Szegheő József SP

„A gép forog, az alkotó pihen”

Jankovics Marcell, Az ember tragédiája című rajzfilmjében Madách Imre azonos című drámáját dolgozta fel. Kötelező irodalomként ezt a legtöbbet olvastuk, de akik mégis kimaradtak belőle, azok kedvéért leírom a történetet: Lucifer – ahogy a Bibliában is olvashatjuk – ráveszi az első emberpárt, Ádámot és Évát, hogy egyenek a jó és a rossz tudásának fájáról, a tiltott gyümölcsből. Ez után, hogy bizonyítsa, hogy az emberiség kudarcra van ítélve – és innentől már csak Madách írására hagyatkozhatunk –, bemutatja Ádámnak a történelem nagyobb állomásait az egyiptomi civilizációtól az akkori jelenkoron át (1860-as évek) a negatív utópisztikus jövőig (talán a mi jelenünkig?), a Falanszterig.

A napokban néztem meg ezt az animációs filmet. Mikor beültem a moziba, nagyjából már sejtettem, mire számíthatok, mert korábban láttam már Jankovics más alkotásait. A rajzfilmrendező a realiztikus ábrázolás helyett inkább a szimbólumokra fekteti a hangsúlyt. Emiatt kicsit félttem is tőle, mert korábban számomra nagyon elvont volt, de úgy gondoltam, hogy ha huszonhárom évig dolgozott ezen a munkáján, akkor egyrészt megérdemli az alkotó, hogy megnézzem, másrészt biztosan egy kiforrott alkotást láthatok.

Nem kellett csalódnom. Jankovics olyan kifinomult és sokrétű jelképrendszerrel dolgozott, hogy kedvünkre dűskálhatunk az irodalmi, művészettörténeti és történelmi utalásokban. Ezekkel közérthetőbbé tette a régi, kissé archaikus művet, kifejezőereje, és szigorú őszintesége révén pedig még ütősebbé vált az alkotás.

Bár az eredeti szöveggönyvet csak megvágta, át nem írta, a képi elemekbe mégis csempészett frissebb, aktuálisabb problémákból, párhuzamot vonva a Madách által írottakkal, és ezzel is csak erősítve a szomorú tézist, hogy az ember: tragédia. A filmben felvillannak a 2006-os tüntetés képei, felcsendül a szovjet himnusz, és a náciizmusra is aszociál a dráma kapcsán a rendező.

Az egyes színeket Jankovics az azoknak megfelelő, különböző stílusokban vitte vászonra. Az egyiptomi a falfestményeken; a görög a vázákon; a londoni - a jelenkor - a legrealisztikusabban, már-már szokványosan; a Falanszter pedig képregényszerűen jelenik meg. Mindezt zeneileg - kevésbé változatosan - többnyire Mozart Requiemje (mintegy előidézte az emberiség végét), a francia színben pedig stílszerűen a Mar-seillaise tölti ki.

Jankovics Marcell, összességében zseniális rajzfilmjével, és merész megoldásaival nem csak Az ember tragédiája értelmezésében nyitott új utat, hanem az animációs filmtörténetben is. Bátor rendezők megpróbálhatnak majd ennek nyomán kilépni az amerikai és japán rajzfilmek kliséiből, hogy a rajzfilmeket valami egészen más, új irányba tereljék, amivel sokkal több és mélyebb tartalmat közvetíthetnek a nézők felé. És bár a főáram valószínűleg nem ez lesz, én azért bízom benne, hogy ha tragikusak vagyunk is, azért van bennünk igény a többre, a jobbra. Mondottam, ember: küzdj, és bízza bízzál!

Gábor Bence 11.a

A művészetről

A művészet szóra a mai ember elmosolyodik, legyint egyet és azt mondja, ilyet én is tudok csinálni. Erre a megjegyzésre mindig azt mondom, hogy légy szíves, csináld meg!

A művészet az ember ősi ösztöne. A munkával egylényegű. Minden, amit kigondolunk, valahol testet szeretne ölteni. A folyamat egyszerű. Van egy gondolat, s azt valahogy megénekeljük, tánc mozdulataiba rejtjük, veszünk egy rajzlapot és síkon ábrázoljuk, vagy fogunk egy fa-, fémdarabot, vagy más anyagot és térben megformáljuk. S itt kezdődik a feltételes móddal való küzdelem. Amikor nem megcsinálnám, de megcsinálom. Ugyanis amit a gondolat rejt, azokat az érzelmeket, gondolati finomságokat az anyag, a mozdulat, a dallam nem tudja. S igazítani kell ezeket a közvetítő eszközöket. Amikor az ember elkezd alkotni, a jobb agyféltekéjét használja. Elfelejtja a külvilág minden zavaró körülményét, de összpontosítja indazokat az ismereteit, amelyeket olvasott, látott, tanult. Ezért gondolják, hogy a művészet egyszerű, hisz kikapcsol. Ki a mindennapokból és bekapcsol egy olyan áramkörbe, amelyben meghatározó a gondolat, az érzés, a szimbólum, az igazmondás.

Hiszen az embernek leginkább önmagához kell őszintének lennie. Amikor megnézzünk egy műalkotást, valamilyen érzésket kelt bennünk. Tetszik vagy nem, befogadjuk vagy el-

utasítjuk, mindegy, valamilyen közünk van hozzá. Akik sok műalkotással kerülnek kapcsolatba, azok úgy bírálják, hogy értik a belső szerkezetét, a megoldási módokat, azok összefüggéseit és azt is tudni vélik, milyen korban mit kíván üzenni az alkotó.

Mi hát a művészet, ha nem kortárs gondolkodás szerves része? A mai iskolákban a bal agyféltekés gondolkodásnak nagy tere van. Meg kell tanulni, tudni, reprodukálni az ismereteket.

De gondolkodtunk-e azon, milyen megismerési folyamat az, hogy amit látok olyannyira megnézem, hogy lerajzolom? Hiszen amit lerajzoló, ahhoz nagyon mély közöm van. Talán soha el nem felejttem, hisz talán még a lényegéig is eljuthatok a megfigyelésen keresztül. Amit megcsinálunk a két kezünkkel, azt fejben mint gondolat összeállítjuk és térben, síkon, hangközök és intonáció segítségével, tehát az absztrakció legmagasabb fokán kifejezzük.

Egyszer egy szoborparkban járva megszólított egy szobrász. Arra kért, hogy ne csak nézzük a szobrokat, hanem tapintsuk is meg őket. Gimnazista diák voltam ekkor. Azt hiszem, ennek a szobrásznak köszönhetem, hogy alkotói pályára adtam a fejem. Megéreztem abban a pillanatban valami érzést, amit formákkal és érdes-síma felületek váltakozásával kifejezett

Barkos Beáta

Nagyváthy János: Magyar házi gazdasszony (Pest, 1820)

JANUARIUS

A' Fárságnak a' szorgalmatos Gazdasszony örülni szokott mert ha Aprómarhát (Baromfiat) nevelt a' mult nyáron, vaját gyűjtött, 's rozmarint plántált, most mindennap pénzt vásárol belőlök. Erre nézve egymást éri nála a' hizó póka, Lúd, Rétze, Kappan, 's a' t. Ez takarékoság.

Aki osztályteremre cserélte a koncertpódiumot

Lajos István az elmúlt 20 évről

Tanár úr Iskolánk újraindulása első tanévében, 1991 novemberében kezdte meg ének-zene tanári munkáját. Milyen körülmények között került iskolánkhoz?

A Szegedi Szimfonikus Zenekarban dolgoztam oboaművészként, de emellett templomi énekkart is vezettem, valamint zeneiskolában tanítottam furulyát és szolfézt, mikor megkerestek a kéressel, hogy az induló Piarista Gimnáziumban vállaljam el az ének-zene tanítását. Örömmel mondtam igent, és pár évig óraadóként tanítottam, majd Urbán József atya igazgatósága kezdetén kinevezett főállású tanárnak. A koncertpódiumot végleg felcseréltem a zsbongó osztálytermekkel. Soha nem bántam meg.

Tanári munkájában jelentettek-e különbséget az eltérő feltételek, melyek a régi konténer-épületben (melyet mi már nem is ismertünk) ill. új iskolánk korszerűen felszerelt ének-zene termében rendelkezésre álltak?

Igazából nem, hisz a diák-hangszálak ott is ugyanúgy 'kéznél voltak' mint a későbbi csodálatos ének-zene teremben. A zenetörténeti szemelvények bemutatásánál jelentett hatalmas előrelépést, hogy a legkorszerűbb hanghordozók, videó és dvd lejátszó állt rendelkezésemre. Na, meg a szép, iskolánkhoz méltó esztétikus környezet. Nagy bánatom, hogy az ének-zene terem mára (a körülmények kényszerítő hatására) elvesztette eredeti funkcióját, - most épp a ti osztályotok 'főhadiszállása' - és Kuzma tanár úr ugyanúgy, mint én, a kezdet kezdetén a régi épületben, magnóval a kezében rohangál osztályból-osztályba.

Az ének-zene terem melletti fal tele van az énekkar, és egyéb zenei verseny előkelő helyezéseinek okleveleivel. Miért tartotta fontosnak az énekkari munkát?

Nagyon szép az egyéni éneklés, de sokkal szebb ha többen együtt éneklünk, és szépen, tisztán éneklünk

Lajos István 12 éves kora óta zenél. A Szegedi Zene Konzervatóriumában szerezte fafúvó-szolfézs-karvezetés szakos tanári diplomáját 1968-ban. Eztán a Szegedi Szimfonikus Zenekarban oboista zenekari művész. Emellett folyamatosan pedagógiai munkát is végzett különböző zeneiskolákban. 1975-ben szervezője, majd két évtizedig karnagya a Szeged-Tarjánvárosi Szent Gellért templom énekkarának. Az énekkarral a liturgikus alkalmakon kívül külföldön is sikeresen szerepeltünk (Hollandia, Spanyolország, Németország). 1991-től az újra indult Dugonics András Piarista Gimnázium énektanára, orgonistája és karnagya. A gimnázium énekkarának szervezője, vezetője volt. Gimnáziumi munkája mellett 2003. és 2007. között a Szegedi Hittudományi Főiskolán tanársegédként egyházzene-történetet tanított. 1982-ben és 1987-ben állami kitüntetésben részesült, 2009-ben megkapta az Éneklő Ifjúság Karnagy Díját. Jelenleg a Piarista Mester Tanoda furulya tanára, valamint szeged-tápéi Szent Mihály templom kántora.

együtt. Azon kívül egy iskolában folyó zenei életnek fokmérője és tükrö az énekkar. Már az első években részeseivé váltunk közös iskolai liturgiáinknak és ünnepélyeinknek, de megjelentünk különböző rendezvényeken

Ifjúság-on, ahonnan rendszeresen elhoztuk az Arany minősítést, de voltunk az Év kórusa is. Az Éneklő Ifjúságot Urbán József atyával egyetértésben 'behoztam' iskolánkba, így e jelentős kórusesemény bekapcsolta iskolánkat a régió zenei életébe.

Köszönjük, hogy kísérotanárként állandó résztvevője volt osztályunk kihelyezett lelki gyakorlatainak, kerékpártúráinknak, és kirándulásainknak. Tanár úr szervezte csíksomlyói zárandoklattal egybekötött erdélyi utunkat is. Miért tartja 'küldetésnek' már évek óta iskolai szinten az erdélyi utak szervezését?

Én köszönöm Zsova Tamás osztályfőnök úrnak és az osztálynak a bizalmát. Nagyon jól éreztem magam ezeken az utakon. Erdélybe 1999-ben szerveztem először kirándulást. Attól kezdve minden évben összejött egy buszny diák, akikkel utaztunk. Néhány éve komplett osztályoknak szervezem az utat. Fontosnak tartom, hogy a diákok megismerjék az egykori Magyarország részének, Erdélynek gyönyörű tájait, a sok történelmi, kulturális, és művészeti emléket, az ottani embereket, és részesei legyenek az életre szóló lelki élményt jelentő pünkösdi zárandoklatnak, és a szentmisének, fenn a Somlyóhegy nyergében. Az idő engem igazolt, mert a kulturális kormányzat ma már pályázatokkal ösztönzi az iskolákat az ilyen utakra.

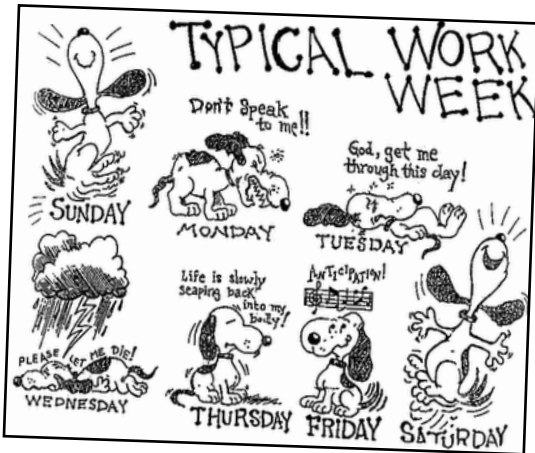
A Piarista Mester Tanoda tanára, - nekem is Ön a furulyatanárom - így továbbra is részt vesz iskolánk zenei arculatának alakításában. Emellett mivel telnek a „nyugdíjas” napok?

Két kis lányunokám van, nagyon szeretek velük énekelni, tanulni és játszani, Tápén kántorkodom, kertészkedek, szeretek kerékpározni és, főzni.

Kohl Norbert 12.a

városunk nyilvánossága előtt is, és szép sikerekkel büszkélkedhettünk. Nagyon fontosnak tartottam, hogy rendszeresen jelen legyünk a régió iskolai énekkarainak évenkénti fesztiválján, az Éneklő

English Corner

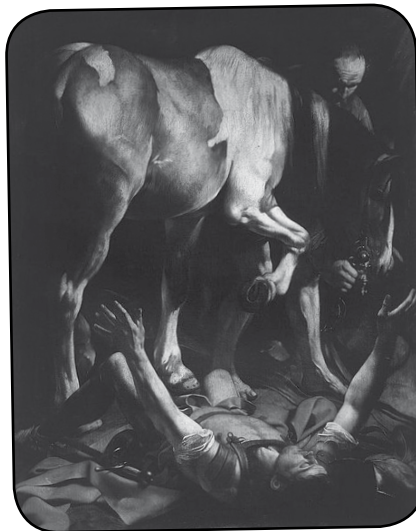

Deutsche Rubrik

CONVERSIONE DI SAN PAOLO

« Saulo frattanto, sempre fremente minaccia e strage contro i discepoli del Signore, si presentò al sommo sacerdote e gli chiese lettere per le sinagoghe di Damasco al fine di essere autorizzato a condurre in catene a Gerusalemme uomini e donne, seguaci della dottrina di Cristo, che avesse trovati. E avvenne che, mentre era in viaggio e stava per avvicinarsi a Damasco, all'improvviso lo avvolse una luce dal cielo e cadendo a terra udì

una voce che gli diceva: «Saulo, Saulo, perché mi perseguiti?». Rispose: «Chi sei, o Signore?». E la voce: «Io sono Gesù, che tu perseguiti! Orsù, alzati ed entra nella città e ti sarà detto ciò che devi fare». Gli uomini che facevano il cammino con lui si erano fermati ammutoliti, sentendo la voce ma non vedendo nessuno. Saulo si alzò da terra ma, aperti gli occhi, non vedeva nulla. Così, guidandolo per mano, lo condussero a Damasco, dove rimase tre giorni senza vedere e senza prendere né cibo né bevanda.» (Atti 9,1-9)

Sherlock Holmes is beájulna... avagy bűnügyi esetek kezdőknek és haladóknak

A helyes válasz az, hogy a francia úr keverte magát gyanúba, hiszen pontosan tudta, hogy másfél órája hever a hulla a kanapén. Helyes válaszokat kaptam: Olgay György 11.a, Nagy Csongor 7.a, Prónai Péter 10.a és Nacsá Kristóf Arnold, 8.a osztályos diákoktól, gratulálok Nekik! Lássuk az új év első fejtörőjét!

Pocket felügyelő egy egész Párizst izgalomban tartó bűnügyben nyomozott, és tulajdonképpen már a nyomozás első napjaiban biztos volt benne, hogy a tettes, akit keres, egy Désastre nevű ember. Bizonyítéka azonban nem volt ellene.

Mivel nem akarta elhúzni a nyomozást, elhatározta, hogy csapdát állít neki. És ez nem is volt nehéz.

Tudta, hogy Désastre udvarol egy bár kávéfőzőnőjének, s minden estét a bárpulnál ülve tölt. Kitanított hát egy fiatal nyomozót, hogy üljön mellé bankókkal teli tárcával a zsebében. Majd a tömött tárcát a bárpulon felejtve menjen ki a telefonfülkébe és hívjon fel bárkit, akivel hosszabb ideig elbeszélgethet. A nyomozó követte az utasítást, s a fülke üvegén át hamarosan

látta, hogy Désastre maga is lekászálódik a bárszékről, bemegy a mosdóba, majd onnan kilépve egyenesen telefonfülkéhez indul. Gyorsan befejezte hát a beszélgetést és kilépett a fülke ajtaján. Désastre, aki ebben a percben ért oda, mosolyogva nyújtotta felé az elveszett tárcáját.

– Ön igazán könnyelmű ember, uram! – jegyezte meg. – Ennyi pénzt az ember nem hagy a bárpulon heverni.

– Köszönöm, hogy utánam hozta. – mosolygott vissza a nyomozó és megszámlolta a bankókat a pénztárcában. Nem hiányzott belőlük egy sem. Pocket felügyelő viszont még aznap éjjel le tartóztatta a becsületes megtalálót, kezét dörzsölgetve, hogy a csapda ilyen jól bevált.

Kérdés: Milyen ügyben nyomozott a felügyelő?

Válaszaitokat küldjétek e-mail címemre: mnagy@szepi.hu

Jó fejtörést!
Nagy Mariann

Nagyváthy János: Magyar házi gazdasszony (Pest, 1820)

JANUARIUS

A' Férjfitelédnek a' hoszszú estvéken, ha nints egyéb dolga annál, hogy a Konyhában dohányozzék, a' Gazdasszony adjon munkát, köttessen szakasztókat, fonasson Pár, és sajtársasztókat, börtökast, kotrotzot; szemethordó, és tojástartó kosarakat.

Szárnyakat ad?

Hónapok óta készülök arra, hogy az energiatalok fogyasztásáról konzultáljak veletek. Ösztönösen régóta szembehelezkedem ezekkel az italokkal, de belátom ez azért kevés ahhoz, hogy megfontolás tárgyává tegyétek ezen italok fogyasztását.

Sokáig nem figyeltem rá, csak tudtam, hogy vannak. A lányom diplomaosztásán például egy doboz Red Bull-t is adtak a diploma mellé 2002-ben, nyilván marketing fogásként. Később egyre gyakrabban találkoztam a szűrővizsgálatok során gyors szívveréssel, tachycardiával. Megjegyeztem, de mivel gyanútlan voltam, nem foglalkoztam vele. Az áttörés akkor történt meg, amikor ügyeletben 180-as szívfrekvenciával jelentkezett egy fiatal kislány, és elmondta, hogy eddig is előfordultak ilyen „rohajok”, de eddig mindig helyreállt a szív működése 10-15 percen belül. Akkor azonban sehogy sem akart megszűnni, sőt az ambulancián adott gyógyszerre sem változott, ezért mentővel a belklinikára küldtem. A kísérelve elmondta, hogy huzamosabb ideje fogyaszt napi több alkalommal energiatalt. Ezt követően kezdtem el odafigyelni, és a fiatalok körében észlelt ritmuszavarok hátterében mindig felfedeztük az energiatalt. Így derült ki az is, hogy az egyik általam ellátott iskolában órákózi szünetben is szabadon lehetett venni az itókából, pénztárcától függően.

Hát mi is van ezzel az itallal? Régóta próbálkoznak az emberek, mivel lehetne fokozni a teljesítményüket. A sportolók szeretnék minél jobb eredményeket elérni, fizikai munkát minél hatékonyabban végezni. Vannak élethelyzetek, például a háború, amikor szintén nem babra megy az állóképesség. A fiatalok is szeretnék „pörögni” minél tovább. Már a 20. század elején próbálkoztak különböző szerekkel, a Távok-Keleten is ismertek voltak bizonyos hatóanyagok. Valójában azonban a Red Bull jelentette az áttörést a nyolcvanas évek végén. Nagy erőket vetettek be a reklámhadjáratba, s ez olyan jól sikerült, hogy ma már egy „élet-stílust” szimbolizál a fiatalok számára, s ezen italoknak se szeri, se száma. A magyar piacon összesen 228 különböző energiatal-cikkelem érhető el. Napjainkra az energiatal bőven átlépte létrehozásának célját – a fáradtság elűzését. A szó szoros értelmében üdítőital lett, olyan „frissítő”, amit bármikor fogyasztanak. Egy nyilatkozatban olvastam: „Az energiatalt fogyasztók köre az elmúlt években jelentősen kibővült, az életkor tekintetében is, lefelé és felfelé egyaránt. Így ma már nem csak egy *sznob szórakozó-ital*. Fogyasztják a freestyler, vagy freestylernek látszani akaró fiatalok, de veszik a 40–50 évesek, a kamionsofőrök vagy éppen az irodai dolgozók”. Persze ez korántsem jelenti azt, hogy ez helyes. Valószínűleg nem tiltással kellene felvenni a harcot ellenük, inkább a józan belátással, meggyőzéssel.

Az energiatalt eredendően erős fáradtság, nagy fizikai megterhelés leküzdésére kezdték el gyártani. Nevükkel ellentétben valójában nem szolgáltatnak túl sok energiát. Mivel az energiatalokban leggyakrabban szőlőcukor formájában van a cukor, 30 perc-1 óra között van a csúcса, így 2 óra alatt kiürül a vérből. A hatást inkább a koffein okozza, ami azonban nem energiát ad, hanem stimulálja a központi idegrendszert és az anyagcserét, értágító, hörgőtágító, szívfrekvencia- és összehúzódnás-növelő hatása van. Az italok koffeintartalma 70-120 milligramm, míg egy adag kávéé 40-120 milligramm. 200 milligrammnyi koffein szapora szívverést, hányingert, hányást, mellkasi fájdalmat, nyugtalanságot, álmatlanságot, esetenként pánikrohamot, szédülést is okozhat. A gyors növekedés és az agy fejlődési szakaszában a megfelelő alvás és táplálkozás alapvető fontosságú. A koffeintartalmú energiatal fo-

gyasztása – felborítva az alvás ébrenlét ritmusát – egészségrontó hatású. A gyakori kombináció az alkohollal, fokozza a kiszáradás veszélyét is. A felnőtteknek nagyobb a koffeintoleranciájuk, mert ők hozzászoktak, míg egy fiatalról ez nem mondható el. Egy felnőtt szervezete akár 300-500 milligramm koffeint is tolerál (legfeljebb gyomorfekélye lesz), de egy gyereknél ennyi rosszulhatást vagy akár koffeinemérgezést is okozhat.

Az energiatal tartalmaz még *glükuronsav lactont*, bizonyos vitaminokat és *taurint*. A glükuronsav lacton egy rendkívül veszélyes vegyület, melyet a hatvanas években az Egyesült Államok védelmi minisztériuma fejlesztett ki a Vietnámban állomásozó hadierők harci kedvének fokozására, egyúttal stresszoldó hallucinogén kábítószerként is hatott. A szervezetben azonban romboló utóhatást váltott ki, ezért idővel megszüntették, mivel az ezt fogyasztó katonák soraiban nagy számban fordult elő migrén, agydaganat és májbetegség. Ennek ellenére, például a Red Bull doboz összetevői között olvasható a glükuronsav lacton, melyet serkentő gyógyszerként kategorizáltak.

Franciaországban és Dániában már betiltották, mint a halál koktéllját, a glükuronsav lactonnal kevert vitamin összetevői miatt. A Red Bull betiltására az is okot adott, hogy egy állatkísérletben a taurinnal táplált patkányok bizarr viselkedést mutattak, szorongtak, sőt öncsonkítás is előfordult náluk. A kutatók szerint ezek a hatások az emberről is megfigyelhetők, főleg ami a kockázatos viselkedést illeti. Lehetséges, hogy ahogyan a kávéfogyasztás összefüggésbe hozható a dohányzásra való rászokással, az energiatal túlzott fogyasztása is az első lépést jelentheti az alkoholfüggőség és a drogokhoz való pszichés függőséghez.

A fiatalkori aktivitásnak a rendszeres testmozgás, a változatos, mértéktartó közös étkezések, és a megfelelő mennyiségű alvás a motorja. Kiszámíthatatlan, és előre megjósolhatatlan következményekkel járhat az energiatalok alkohollal, gyógyszerekkel, étrend-kiegészítőkkel, kábítószerekkel, egyéb tudatmódosító szerekkel együtt történő fogyasztása. Különösen fontos, hogy a sportolók ne fogyasszanak energiatalt folyadékpótlás gyanánt, mivel ellentétes hatást érhetnek el vele. Igaz ugyan, hogy a koffein hatására javul az állóképességi teljesítmény, azonban az energiatal nem egyenlő a sportitalal. A magas koffeintartalom dehidrációhoz vezet, ez a sportban fokozottan veszélyes, és esetleg még az egyéb élelmiszerekkel, különösen az étrend-kiegészítőkkel kedvezőtlen kölcsönhatások alakulhatnak ki.

Amennyiben a cél a folyadékpótlás, akkor a legjobb folyadék a víz. Hosszan tartó, kimerítő fizikai aktivitás, pl. sportolás esetén pedig esetleg sportitalokat lehet fogyasztani.

Helyette az egészséges életmód, a rendszeres fizikai aktivitás, az egészséges táplálkozás, a megfelelő mennyiségű nyugodt alvás az, ami az energiát, az erőt, a szellemi frissességet biztosítja..

Összefoglalva: fáradtságra legjobb ellenszer a pihenés, kimerültségre a megfelelő gyümölcsben, fehérjében, vitaminokban gazdag táplálkozás, rosszkedvre a társas kapcsolatok, a nevetés, a sportolás, a kirándulás. Ezek értéke és hosszú távú haszna felbecsülhetetlen a komoly munka mellett, ami kitölti és teljessé teszi életünket.

dr Dénes Ilona iskolaorvos
ilonadenes@hotmail.com

Kikosarazottak

Január elején lezajlottak a kosárlabda házibajnokság csoportmérkőzései, mely többeknek komoly megmérettetést jelentett. Néhány összecsapás igen kimagasló színvonalú játékot hozott.

Minden résztvevő csapat kitett magáért, volt olyan osztály is, ahol egy kosárlabdás sem szerepelt, mégis nagy küzdelemre készítette az ellenfeleket.

Remélhetőleg a tavaszi elődöntő és döntő a mostaninál több szurkolót fog vonzani.

Az „A” csoport végeredménye:

- I. 10.B
- II. 8.B
- III. 9.B

Az „B” csoport végeredménye:

- I. 13.B
- II. 11.A
- III. 12.A

Az áprilisi elődöntőben a két csoport keresztbe játszik az alábbi párosítás szerint:

- 10.B – 12.A
- 8.B – 11.A
- 9.B – 13.B

Sikeres küzdelmet kívánunk a résztvevő csapatoknak!

Boczor Zoltán szervező

SzePi Sakkverseny

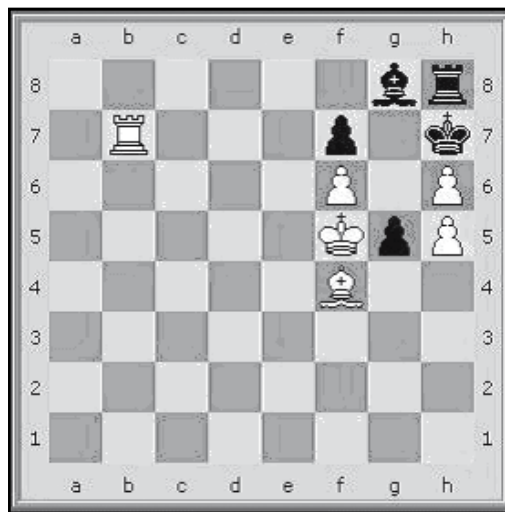
A versenyre 21 fő jelentkezett idáig. Aki úgy gondolja, hogy közben szeretne csatlakozni, bármikor megteheti. A verseny fő helyszíne a könyvtár. A sakk készletek és órák is itt találhatóak. Ez nem jelenti azt, hogy máshol ne lehetne játszani. Február 1-ével indul a verseny. A verseny pontos (!) szabályzata ki lesz függesztve a könyvtárban. Alapvetően fair play elven fog működni, de ha gond van – bármi jellegű –, azt Horváth Tibor vagy Sipos Attila tanár úr felé jelezzék. Lényegében tehát úgy fog működni, hogy az egy szinttel feletted helyezkedő játékosok közül választasz egy nevet, megnézed, hogy melyik osztályba tartozik, majd pedig megkeresed őt szünetben s egyeztetesz vele időpontot. Két partit játszotok egymással váltott színnel, s ha legyőzted (minimum 1.5-0.5re), akkor neveitek helyet cserélnek. Az egyes szinteknek fantázia nevük lesz (király – 1 fő, vezér – 2 fő, bástya – 3 fő... s a végén a gyalog szint, ahol sokan lesznek, de a cél, hogy elrugaskodj innen). Tehát a verseny február 1-ével indul és egy kiírás jelzi majd a könyvtár ajtaján, hogy elindult.

Sipos Attila szervező

Sakkfeladvány

2012. januári feladvány: Világos indul és egy lépésben mattot ad. Segítségül annyi, hogy először rá kell jönni, hogy mi volt sötét utolsó lépése. Ennek ismerete nélkül nem igazán lehet megfejteni a feladványt. Utána már persze nem is olyan nehéz... csak jól kell ismerni egy, a kezdő sakkozók által ritkábban ismert szabályt. A feladványt a siposattila73@gmail.com címre kérjük beküldeni.

Előző feladvány nyertese: Csikos Barna (7/a).

A decemberi helyes megfejtés: 1. Hh6+ Kh8 2. Vg8+ Bxg8 3. Hf7+ matt

A 2012-es év az egészségünk védelme szempontjából itt az iskolában két változást hozott, amire kiemelt figyelmet kell fordítanunk:

1. Sajnos Magyarország egyes területein növekedett a fejtetvesség előfordulásának gyakorisága. Annak ellenére, hogy mi nem tartozunk ezekhez a területekhez, fokozottabb figyelemmel kell kezelniük a problémát. Ez a diákok szempontjából annyit jelent, hogy hasonlóan az általános iskolákhoz, negyedévente minden tanuló haját át kell vizsgálni. Ezek a szűrővizsgálatok nem vesznek sok időt igénybe egy-egy osztálynál, de a megelőzés szempontjából fontosak.

2. A másik változás remélem, nem érint sokakat, de fontos, hogy tájékozottak legyünk. A nemdohányzók védelméről és a dohánytermékek fogyasztásának, forgalmazásának egyes szabályairól szóló 1999. évi XLII. törvény értelmében 2012. január elsejétől tilos a dohányzás a közoktatási intézményekben is. Ez azt jelenti, hogy nem szabad dohányozni az iskola egész területén sem zárt, sem nyílt légtérben (tehát kint az udvaron sem), valamint az iskola bejáratától számított 5 méteres távolságon belül sem. A szabályszegés több tízezer forintos bírságot von maga után!

Mivel mindkét változás az egészségünk védelmét szolgálja, azt gondolom betartásuk nem fog gondot okozni.

Szekeres Éva védőnő

Nagyváthy János: Magyar házi gazdasszony (Pest, 1820)

JANUARIUS

A' tsinos Aszszonyt leghamarább a' konyhából szokták megítélni; errenézve minden héten szombaton délután a' tűzpadot, ha kigödrösödött megtapasztassa, és kimeszeltesse, és a' fa edényeket megköpöroztassa, a' Czint megsiklóztassa, és a' Rezet meszes lúggal mosassa.

Síszezon

Utazási irodában:

- A feleségem a hegyekbe akar utazni, síelni. Van valami rendes helyük?
- Természetesen. Elsősorban Svájcot ajánlhatom.
- Lavina van?

Két nő beszélget a téli Alpok egyik szállodájának a teraszán.

- Nézd, ott síel a férjem, a hegy tetején! – mutatja az egyik.
- Azzal a hosszú, piros sállal?
- Ugyan már! Az nem sál, az a nyelve!

A sebészeten beszélget két orvos:

- Főorvos úr, valóban előnyös sportnak tartja a síelést?
- Hát persze! Tavaly is két tu-
cat beteget hozott a konyhá-
ra.

Két skót a hegyekbe megy síelni. Nem tart sokáig az örömük, mert az első lesiklás alkalmával lezuhannak egy jégverembe. Óráig fagyoskodnak, mikor megérkezik a segítség, és két ember lekial-bál hozzájuk:

- Itt a Vöröskereszt! – Mire a skótok:
- Köszönjük, mi már adtunk!
- Mi a különbség Isten és egy síoktató között?
- Isten nem hiszi magáról, hogy síoktató.
- Hogy tudsz rájönni, hogy egy emberekkel teli szobában ki a síoktató?
- Nem kell rájönnöd, előbb vagy utóbb el fogja mondani.

Két székely vágja a fát télen, rohadt hidegben:

- Te koma, hol van a füles sapkád?
- Amióta balesetem volt, nem hordom.
- Milyen baleseted volt?
- Megkínáltak pálinkával és nem hallottam!

Vonatkozó név más	Indian törzs neve	Kecske kicsinye	Átnyújt	Energia	Királyi férfinév
Megfejtés (1)		Kétkerekű jármű	Nátrium		
Büro				Egész	Páros adat!
Férfi felsőruházat	Attól az időponttól kezdve		Lét		Oldalgás
	Megfejtés (2)				
Nulla			Bácsika		Kerek szám
Ütő lap			Tűzet szüntet!	Azon indokból (Annak ...)	Kiegészítő
		Csent			Olasz folyó
Kérdőszócska	Szidalmaz	Túrd a földet!			
Korog a gyomra	Tova				Volt
			Jód	Általános forgalmi adó	

Ebben a hónapban Seneca ókori római filozófus egyik mondása a rejtvény megfejtése. A megoldásokat 2012. február 10-ig kérjük bedobni szerkesztőségi postaládánkba, vagy elektronikus levélcímünkre elküldeni: piarfutar@szepi.hu. Előző havi megfejtésünk: „Ünnep van ma, karácsony látogatott hozzánk”. Pólot nyert Mácsai Soma 10. a osztályos tanuló. Gratulálunk!

A medve igen nagy filozóf. Míg derültek az élet napjai, addig élvezi azokat, s ha zordonulni kezdenek, nem keres idegen hazát, mint a gólyák, nem is megy rabolni az erdőre, mint a farkas, nem megszolgálja, mint a kutya, hanem behúzza magát egy csendes, előre kiszemelt odúba, ott összekuporodik, s nagy megnyugvással várja, hogy melyikük unja meg hamarabb a passzív ellenállást: ő-e vagy a tél? (Jókai)

**V
E
G
K
E
P
(
P
)**

4-1749, 8117

*Soha sem
szűntek meg a
piaristák egy uton
haladni Szeged
város polgáraival,
kik törekvésükben
bennük mindenkor
hűséges támoga-
tókra, önzetlen
munkásokra s
azonos érdektár-
sakra találtak.*

Pap János: A piaristák Szegeden

**Ó R i
á s m
ű l e
s i k
l á s**

Így jön le egy házfőnök...
túrabetűszó a februári számban

6724 Szeged, Bálint Sándor u. 14., Tel.: (62) 549-090

Dugonics András Piarista Gimnázium

Piarista Bál
2012. február 18., 18.00

4000 Ft